

BAŞKA DİLLERDEN HABERLER :

Derliyen : ALİ AVNİ ÖNEŞ

Fransız dilini savunma

Fransız Sözlük Ofisi geçen nisanın birinci gününü bütün dünyada yayınlamakta olan Fransızca gazeteler için “yanlızsız gün” kabul etmişti.

O gün çıkan gazeteler inceden inceye gözden geçirilmiştir. Sözdizimi dikte alınmıyarak, anlamsız kelimeler, uydurma deyimler, anlam kaymaları, yabancı sözlerin aşırı olarak kullanılması üzerinde durulmuştur. Bunda çok titizlik gösteren eleştirmeci Robert Kemp, 10 haziranda, en az yanlısı başa gelenler için konulmuş olan kupaları dağıtmıştır. Paris basınından *le Parisien Libéré*, taşra basınından *le Midi Libre*, dışardan yayımlanan Fransızca gazetelerden *le Libre Belgique*, *la Gazette de Lausanne* ile daha üç gazete kupa almıştır.

Ayrıca, Fransız Sözlük Ofisinin organı olan *Vie et Language* dergisi de Paris'te çıkan bir sabah gazetesi olarak *le Figaro*'ya, akşam gazetesi olarak *Le Monde*'a “üslupları, tutumları ve fransızca'yı savunma yolunda gösterdikleri çabadan dolayı” birer kupa vermiştir.

İbrani Dil Akademisinin yeni merkezi açıldı

27 mayısta Üniversite alanında yapılan yeni İbrani Dil Akademisi merkezinin açılışında konuşan B. Moşe Şaret, çağdaş İbraniceyi “bilgisiz istilâlar”dan korumak için herkesi daha büyük bir çaba göstermeye çağırmış ve Akademinin görevinin hem yeniyi yaratmak, hem de eskiyi yaşatmak olduğunu söylemiştir.

Toplantıyı yöneten Akademi başkanı Bay N. H. Tur-Sinai, Elizer Ben Yehuda'dan bugünlükere kadar, eski-yeni İbranicecileri saygıyla anmış, öbür konuşanlarla birlikte yeni binanın kurulmasına yardım edenlere teşekkürlerini bildirmiştir.

İbrani Dil Akademisi 1953 te görevini şu sözlerle belirten bir kanunla kurulmuştu: “Değişik çağlarda ve kollarda yapılacak araştırmalar temeli üzerinde dilin doğrudan doğruya geliştirilmesi”.

Akademinin dilbilgisi, terim yapma, ya da transkripsiyon konuları üzerinde aldığı kararlar eğitim ve araştırma kurumlarına, mahallî otoritelere bildirilmiştir. Her yıl Akademi 2.500 kelime tesbit ve kabul etmiştir. Kendisinin, ya da kendinden önceki Dil Kurulunun türetmiş, ya da diriltmiş olduğu kelime ve terimlerle 40.000 lik bir indeks kartı tertiplemiştir.

Prof. Tur-Sinai, açılış töreninde, bu kurumun adı olan Akademi sözünü ibranileştirmek niyetinde olup olmadığı sorusuna şu karşılığı vermiştir :

— Bu, Ben Gurion'la benim aramda bir tartışma konusudur. Başbakan “akademi”nin yabancı bir kelime olduğunu söylüyor, ben ise, Yunanlıların bu kelimeyi “Academus” adlı bilinmiyen bir kimsenin bu adından türettiklerini, bunun da İbranice “kedem”den geldiğini, gerçekte Academus'un Yahudi olduğunu ileri sürüyorum.

Ordu konferansının kararları

Lâhor'da iki gün süren Ordu konferansında birçok kararlar alınmıştır.

Merkez ve eyalet hükümetlerinin yüksek servislerinde ve asker alınırken, bu dilin, İngilizcenin yanı sıra ikinci bir anlatım aracı olarak kullanılması kabul edilmiştir.

Konferansın, bütün bölge dillerine karşı iyi niyet taşıdığını belirten başka bir kararında şöyle denilmektedir: "Millî dile bölge dilleri arasındaki bağlantıların daha sağlam bir temele yöneltilmesi yolunda, konferans bütün dillerin yazarlarına fırsat düştükçe toplantılar yapmalarını ve bir dilden ötekine kitaplar çevirmeye girişmelerini sağlık verir. Konferans bölge dilleri edebiyatlarının da ülkenin kültür mirasında değerli bir payı olduğunu kabul eder ve bölge dilleri ile yazarları Ordu dilinin millî dil olarak yerleştirilmesi için yardıma çağırır.

Konferansın bir başka kararı da şudur: Batı Pakistan'da yüksek öğretimde İngilizcenin yerine Ordu'nun konulması. Bu da 1964 — 65 ders yılında tamamlanabilecektir.

Ordu - Bangali sözlüğü

Doğu Pakistanlı Mulvi Mahfuzul Bari Sikkıdı aşağı yukarı 60.000 kelimelik bir Ordu - Bangali sözlüğü hazırlamıştır.

Geniş açıklamalı olan eser elyazısı ile 2.200 sayfayı geçmektedir. Hukuk, matematik, bilim, felsefe ve İslâm hukuku ile ilgili çok sayıda kelimeyi içine almaktadır.

Altı dili (Bengali, Ordu, Arapça, Farsça, Hindçe ve İngilizce) pek iyi bilen müellif sözlüğü tamamlamak için sekiz yıl çalışmıştır.

Esperanto Üniversitesi ve Tiyatrosu

Son yıllarda Esperantocular geniş çapta faaliyet göstermekte, yeryüzünde daha çok insanın bu yapma dile karşı ilgisini çekmeye çalışmaktadırlar. Geçen yıl Almanya'nın Mayence şehrinde Esperanto ile öğretim yapacak milletlerarası bir üniversite açılmıştı. 27 ağustos 1958 de bu şehirde toplanan Dünya Esperanto kongresine 39 ülkeden 2000 den fazla delege ve dinleyici katılmıştı.

Şimdi de Belgrat'ta üyeleri ve aktörleri profesyonel olan ilk Esperanto tiyatrosu kurulmuştur. Tiyatro geçen şubatta ilk olarak Lorca'nın "*Bay Perlinpin'in Aşkı*"nı temsil etmişti. Repertuarında özellikle Alberts Camus ile Yugoslav yazarlarının eserleri bulunan tiyatro, mayıs başında Yugoslavya'nın Opatya şehrinde yapılan Esperanto kültür festivaline katılmıştır.

Tiyatro bu yıl Varşova'da yapılacak olan Dünya Esperantocuları kongresi süresince orada temsiller verecektir.

Üyelerimize gönderdiğimiz bazı mektuplarla eserler postadan geri gelmektedir. Adresi değişenlerin yeni adreslerini Kurum'a bildirmelerini önemle rica ederiz.